

den aktualiserade
Fritänkaren

Nr. 130 Oktober 2004

tolfte årgångens nummer 9

Innehåll :

Hur ordningsmakten bekämpar kriminalitet och terrorism	2
Fattiga riddare	2
Utanförskapet	3
Eino Hanskis postuma arbeten	4
Ur Göteborgs katolska musikhistoria	5
Ur årets bokmessa	6
Shakespearedebatten, del 64	8
Ahasverus minnen, del 42: <i>Cagliostro</i>	9
Den besynnerliga bombresan, del 5 : <i>Rigoletto & CO i Sofia</i>	11
Den absurda krigsresan, del 15 : <i>Tillbaka till Athen</i>	12
Länstolsresan, del 9 : <i>Det underbara Naini Tal</i>	14
Regnflykten, del 2 : <i>En formidabel överraskning</i>	16
Det tibetanska parlamentets kontroversiella beslut	19
Kalender, september 2004	20
Fotnot	20

Tidskriften *Fritänkaren* är egentligen främst en essätidning vars kanske huvudsakliga syfte är att framlägga de ständigt vidare forskningsresultat som kommer fram genom redaktörens och hans kontakter ständigt fortsatta forskning inom främst musik, litteratur, film, psykologi, filosofi, politik och religion men kanske främst genom deras resor och erfarenheter genom främst möten med människor och initieringar i främmande förhållanden. *Fritänkaren* försöker alltså helt enkelt främst att vara ett didaktiskt och sakligt informationsblad med syftet att upplysa.

Redaktion : C. Lanciai, Ankargatan 2 A, 414 61 Göteborg, tel. 031-247887.

Postgiro : 621 39 94 - 4 ("Fritänkaren", C. Lanciai)

Årsprenumeration: 250 kr (även i Danmark och Norge; i Euroland: 30 Euro)

Tvåårsprenumeration : 350 kr (40 Euro)

Redaktionsslut för detta nummer : 28.9.2004

Copyright © C. Lanciai med medarbetare

Letnany 145

Det nästsenaste numret av *Fritänkaren* finns numera alltid tillgängligt på nätet i HTML-format jämte andra skrifter på följande adress: <http://hem.fyristorg.com/aurelio/>

e-post-adress : lanciai@hem.utfors.se

Hur ordningsmakten bekämpar terrorism och kriminalitet.

När man cyklar förbi Stadsteatern nedför Berzeliigatan till Södra Vägen finns där en cykelväg till höger. Just runt denna krök viker bilarna alltid tätt intill trottoaren, varför alla cyklister som ska till höger snabbast möjligt viker in på denna cykelväg även då det är rött ljus. Alternativet är att bli stående inför rött ljus i vägen för alla bilister. Men torsdagen den 26.8 (min första dag hemma efter min senaste resa) väntade två poliser runt denna krök och tog fast alla cyklister som väjde undan trafiken mot rött ljus in på denna cykelväg. Det var omöjligt för cyklisterna att se dessa poliser runt kröken vid Södra Vägen 43, varför det finns skäl att misstänka att dessa avsiktligt lurpassade där för att få sätta dit så många cyklister som möjligt bara för att jävlas.

Utomlands gäller regeln för cyklister, att det är tillåtet för dem att köra mot rött ljus om de viker av åt höger (eller i England åt vänster), men i Sverige blir man bötfälld om man gör det: 600 kronor, en svidande utgift för en fattig cyklist med en årsinkomst på 72,000 kronor före skatt. Man måste fråga sig: har polisen verkligen inte vettigare saker att göra än att ge sig på fattiga cyklister, till exempel bekämpa kriminalitet och åtgärda alla de inbrott som aldrig klaras upp och motarbeta narkotikatrafik? Och är det inte så att vi som skattebetalare avlönar dem genom våra skatter för att de ska skydda medborgarna och inte för att de ska jävlas med dem fullständigt i onödan? Mitt enda problem i trafiken under mina 37 år som cyklist i Göteborg har varit övernitiska poliser, som är det enda hot jag någonsin upplevat i Göteborgstrafiken (utom det vanliga glassplittret, som aldrig sopas bort av renhållningsverket,) - för 20 år sedan bötfällde de mig för att min dynamo inte tog på grund av ösregn - de poliserna tvingade mig att sitta i deras bil tills jag hade skrivit under "förseelsen" utan att ge mig en chans att bevisa att dynamo och lykta fungerade annars. Jag har alltid klarat mig i trafiken, då min främsta trafikpolitik konsekvent varit att hålla mig ur vägen. Men har någonsin en bilist bötfällts, som parkerat på cykelbana och därmed tvingat ut cyklister i vägen för körbanan? Är det inte dags att låta cyklister svänga av från vägen åt höger även om det är rött ljus? Är inte det rimligt och vettigt, som det är i utlandet? Varför ska Sverige vara sämre?

Polisens agerande i denna situation strider mot allt sunt förnuft i trafiken, då konsekvensen därav i detta fall är att tvinga cyklisterna stå i vägen för bilisterna i detta och liknande gathörn även sedan det blivit grönt ljus, då det tar tid för en cyklist (i synnerhet om han bara har en växel) att sätta i gång. Deras agerande liknar snarast "försök till utpressning genom maktmissbruk" och är ett betänkligt sätt för polisen att försöka få in pengar. Faran är att det leder till en rättsprocess vars kostnad vida övergår indrivningsförsökets belopp.

Efter denna incident har mottagits två skrivelser från polisen, i vilka uppmanas till undertecknande av trafikförseelsebekännelse samt till erläggande av böter på 600 kronor, och med hot om väckelse av åtal om anmodandena icke efterföljs.

Enligt statistiska uppgifter är 25% av poliskåren sjukskriven eller pappaledig, 25% är på omskolning eller vidareutbildning, 25% sysslar med statistik och utredningar, medan bara 25% är aktiv i tjänsten och fungerar. Till den sistnämnda fjärdedelen hör ovanstående två poliser.

Sedan dess har vi mottagit en stämning.

Fattiga Riddare

Här kommer vi in på problematiken "*nyfattigdomen i Sverige*", ett problem som började sticka upp sitt fula huvud som en tiggarlumpgubbe i välfärdssalongen i samband med varvskrisen på 70-talet efter oljekrisen, när Göteborg från att ha varit världens tredje största fartygsbyggarhamn såg alla sina varv gå så ner i varv att de försvann alla tre. Åtskilliga krisregeringar gjorde sitt bästa för att rädda varven med konstgjord andning, med endast det betänkliga resultatet, att det skulle ha varit mindre kostsamt att ge varje varvsarbetare en miljon kronor än att försöka vidmakthålla varven med de statliga stödmedel som gavs. Arbetslösheten

grep omkring sig, alla pengar försvann, Olof Palme fick panik och drog Ingmar Bergman inför rätta för skatteflykt så att denne och andra ledande svenska kulturarbetare tvingades lämna landet, och nyfattigdomen hade kommit till Sverige för att stanna - det är från denna tid som den svenska statsskulden börjar växa hela svenska folket långt över huvudet.

Sedan dess har myndigheterna konsekvent låtsats om att nyfattigdomen inte existerar. Statistiken förtränger den som en nolla, nollor i statistiken ser ju inte bra ut, men det kan vara farligt att förtiga att de finns. Under Olof Palmes sista år i livet som regeringschef accelererade socialbidragen med nästan 100% årligen.

Föreningen Fattiga Riddare bildades den 23 Juli 2003 en regnig sommarkväll i Slottsskogen av en liten skara som tröttnat på fattigdom och socialt utanförskap. Man enades om att ta itu med problemen, stötta och peppa varandra, så att man skulle orka kämpa för ett rättvisare samhälle. Föreningen är politiskt och religiöst obunden och öppen för alla medborgare som av någon orsak hamnat i ekonomiskt och socialt utanförskap. Mycket av verksamheten ägnas åt att informera och engagera makthavare, politiker och allmänhet, så att de kan hjälpa människor som på något sätt hamnat i utanförskap.

Hur skall man kunna bli frisk när ekonomin raseras på grund av att sjukpenningen blir lägre ju längre man är sjukskriven? Med mindre pengar i plånboken kommer paniken och ångesten över hur man skall klara hushållsbudgeten. När det är dags att köpa medicinerna kommer oron, - "skall jag ha råd att köpa månadskort? Kan jag ha mat på bordet under resten av månaden?" Vart är vi på väg? Vart har vår berömda välfärd tagit vägen? Varför blundar samhället för dessa människors situation?

Fattiga Riddare erbjuder social gemenskap, råd och stöd när någon känner sig överkörd av våra beslutsfattare, eller när man upplever att man inte blir tagen på allvar av vårdgivare eller myndighet. De hjälper till i kontakten med Försäkringskassan samt med att överklaga "dåliga" eller felaktiga beslut.

"Allt som anförtros någon i styrelsen behandlas med sekretess. Alla har tystnadsplikt. Medlemmarna kommer från hela landet, och i Göteborg finns föreningslokalen på Nordhemsgatan 33 bakom Hagabion, tel. 031-127072, e-post <fattigariddare@comhem.se>, postgiro 214703-1. Medlemsavgiften är 100 kr/år.

Vad som förenar *Fattiga Riddare* är deras blandade erfarenheter av samhällets så kallade hjälp när de behöver den för att inte rasa ihop. Kanske man till viss del rasar ihop p.g.a. att man blir förnedrad, negligerad och känner sig brottslig när man bara med all sin kraft vill få leva ett värdigt liv.

Vi lever definitivt inte i någon välfärd eller social trygghet - den existerar inte. Det är ett rent hån när leende politiker står och ser så nöjda ut över deras fantastiska reformer. Vi måste slå hål på denna bubbla av deras förnöjda flinande och denna självgodhets falska fasad som mask för ett fullständigt ovetande om ett mycket stort lidande bland folket. Vi måste uppmärksamma de styrande och begära en rimlig chans till att åter platsa i sammanhanget och inte bara vara en obehaglig grupp som det blundas för; utan vi ska respekteras, och vi måste få tala öppet om sanningen och inte bara tåga, svälja och acceptera att bli nedtrampade och ihjälnegligerade.

Vi är de enda som kan ta tag i detta om något skall förändras. Det är vårt ansvar, trots bristande krafter och tro. Vi skall ha ett stort existensberättigande, ty det förtjänar vi, lika väl som alla människor."

Ur "*Fattiga Riddares*" officiella program- och budskapsförklaring.

Utanförskapet

Många immigranter i Sverige, om inte de flesta, och särskilt sådana som bott här länge, har noterat och erfarit samma sak: att Sverige är ett formalistiskt samhälle där allt som inte ryms inom de etablerade ramarna och som verkar främmande automatiskt utesluts. Att "falla mellan stolarna" är ett typiskt svenskt fenomen som drabbar alla som inte direkt hör hemma i sammanhanget. Man tillåts försvinna och lämnas därhän genom byråkratisk passivitet och likgiltighet som försöker glömma och förtränga att alternativ till de gängse rutinerna

förekommer och har rätt att existera. Den största gruppen som tilläts "falla mellan stolarna" och som officiellt därför inte existerar emedan de inte har någon erkänd existensrätt är just det stora mörkertalet låginkomsttagare, nyfattiga, ofta ensamstående mödrar med barn som år efter år hemsöks av kronofogden utan att de kan göra något åt det, det okända antalet uteliggare som aldrig kan få något jobb, invalidiserade begåvningar med stolthet som gör att de hellre lever under existensminimum än söker socialhjälp - vanligen invandrare, och andra original av alla de slag. De utgör den tomma mängden som inte existerar utom som ett diffust begrepp som ingen kan få något grepp om, då ingen vanlig svensk vill acceptera att det kan förekomma ovanliga människor i deras eget samhälle. Flexibilitet, tolerans och sinnesöppenhet saknas i alltför hög grad, och därför blir sådana som skulle kunna berika samhället och kulturen i stället utslagna, förnekade sin existensrätt och automatiskt skrotade från början - ett fall som en gång tillåtits falla mellan stolarna plockas aldrig upp igen. Jean Letony var det mest slående exemplet på detta som jag någonsin har känt, en rumänsk-judisk helt genialisk melodikompositör, som hade ett stort förflutet bakom sig i Rumänien som kompositör (om dock hans stora framgångar bara kunnat få genomslagskraft anonymt, då det var under Ceaucescus tid,) innan han tvingades lämna landet för en osäker tillvaro i Göteborg i ett förstadsghetto ungefär som en *bag lady*. Han bara tilläts försvinna.

Eino Hanskis postuma arbeten

Eino var alltid full av uppslag och nya idéer, och när han fick en ny sådan tvekade han inte inför att omedelbart sätta den i verket. Han var ju inte bara författare och skulptör utan även uppfinnare och spelade även in en skiva med gamla ryska sånger som han kunde utantill. Hans mor var ju ryska, medan hans far var finne, men modern var tydligen den dominerande av de två, och till hennes minne skrev han alla sina sex *Masha*-romaner. Den sista blev aldrig publicerad men förelåg färdig när jag lärde känna honom, och vid ett tillfälle läste han med stor rörelse det avslutande kapitlet för mig. Föga anade jag då vad han umgicks med för planer för min del.

Han tyckte om min musik, och vad som kanske mest drog honom till mig var mina finländska rötter och förtrogenhet med det ryska kynnet - min egen gudfar hade ju varit rysk emigrant från Petersburg 1917. Han fann det därför naturligt att med mig dela med sig av sina ryska erfarenheter och framför allt av sin genomryska själ, som var helt färgad och dominerad av hans så gränslöst beundrade moder. Ändå kom det som en överraskning när han 1998 frågade mig om jag ville skriva musiken till hans musikal om Masha, som skulle utgöra inte bara en sorts summering av alla de sex Masha-romanerna utan av hela hans ryska livserfarenhet. Verket är därmed kanske hans både konstnärligt och mänskligt rikaste alster.

Allt i Masha-romanerna och följaktligen också i musikalen är självupplevt, antingen genom andra som han känt eller genom honom själv. Realismen är därför total, och endast musiken och poesin lyfter föreställningen över en i princip outhärdlig verklighet. Det var kanske mest därför musikalen refuserades av hans kontakter i Stockholm - de förstod sig inte på den, fattigdomens och svältens verklighet var ett okänt begrepp för dem, de kunde inte leva sig in i de ohyggliga förhållandena under Stalins Leningrad och tyckte väl att det hela var för patetiskt och trist. Det behöver det inte vara, och enligt min mening måste man inte ha med de sista två akterna. Man kan lugnt betrakta den stora bröllopsscenen som ett naturligt och tillräckligt slut.

Den sista Masha-romanen och denna musikal var inte Einos enda postuma verk. Han har efterlämnat flera pjäser och flera mycket roliga sådana - det är lätt att glömma, att Eino med all sin fruktansvärda erfarenhet av Stalintiden och kriget dock även var en gudabenådad humorist och satiriker. "*Det rosa kriget*", som han skrev tillsammans med Eric Sjöquist, är ett strålande exempel på detta, men det finns flera - alla opublicerade. Denna humor kommer också fram i Masha-musikalen i dess underbart rabulistiska toppscener, framför allt den stora satiriska restaurangscenen, där alla 20-talets absurditeter i det kaotiska ryska 20-talssamhället kommer fram i bästa uppslupna farsanda främst gestaltad genom den absurda opportunistiska munken Ignatij. Eino var en baddare på att ha roligt.

Under loppet av arbetet med Masha-musikalen blev Eino ständigt tröttare och orkade arbeta mindre och mindre. Ingen anade hur svårt sjuk han var, och först när det inte längre gick att komma ifrån det faktum att han var döende uppdagades den nästan allomfattande cancer, som han då redan måste ha lidit av i årtal. De första varningssignalerna kom väl redan våren '99, när Masha-musikalen närmade sig sin fullbordan, och när Eino överraskade mig med att, i stället för att komma med nya uppslag och scener enligt sin vana, han började göra strykningar. Han tog bort hela sånger och hela scener, och då ville jag inte fortsätta längre. Därmed kom arbetet till ett definitivt stopp i nästan samma ögonblick som det höll på att fullbordas. Eino fortsatte arbeta med sina skulpturer och kämpa för nya projekt samtidigt som han mer och mer började umgås med teologiska frågor (vilka också delvis kommer fram i *Masha*) och vägrade som den outtröttliga kraftkarl han var envist att upphöra med att arbeta hårt, men tröttheten blev allt svårare, och nästan ingenting mer blev skrivet.

Det kanske märkligaste med hans författarskap och den detalj som lyfter fram det till en desto märkligare nivå är det faktum att han led av svår dyslexi. Detta handikapp, som borde ha hindrat honom från att någonsin skriva något, allra minst på svenska, som inte var hans modersmål, blev i själva verket språngbrädan för honom till att bara anstränga sig desto hårdare just för att överkomma det kanske svåraste av alla handikapp för en författare, och för att åstadkomma det omöjliga. De originalmanuskript som vi fick dechiffrera till de färdiga verken erbjuder en säregen utmaning genom sina tafatta kråkfötter och krampaktiga försök till svårligen definierbara skisser, och i den mån det finns några originalmanuskript kvar är de kanske hans mest förvånansvärda arbeten - den möda de återspeglar erinrar kanske närmast om Beethovens kompositionsmanuskript som döv - deras massiva överstrykningar och mödosamma omarbetningar vittnar om samma sorts hårda och extrema kamp i den påtvingade tillblivelsen.

Under de sista åren försökte han lära sig hantera en dator, och det fanns ett datorprogram med vilket han kunde komma runt sin dyslexi - ett dyrt program som skrev ner på diktamen. Han fick det att fungera, men det fungerade för bra. Eino hade ju humör och temperament och kunde få utbrott även när han dikterade, det räckte med det minsta misstag så kunde han ösa ur sig svordomar, och naturligtvis tog programmet samvetsgrant med även alla svordomar och lynnesutbrott i utskriften, varpå Eino bara förlorade ännu mera humör, så att han till slut tappade tålamodet med detta alltför bokstavliga program. Datorer har ju ingen urskilningsförmåga, och ingenting kan hindra dem från att göra som de blivit programmerade. Eino var för mänsklig för sådant.

Han visste dock alltid vad han ville åstadkomma, och den viljan var allt och tillräckligt för att åstadkomma ett livsverk av sällsynt hög karaktär och kvalitet, som i alla dess former, i skulpturerna, uppfinningarna och böckerna och till och med i musikinspelningarna företer en klarsynthet och formbegåvning av sällsynt renhet. Hans erfarenheter må ha hört till de grymmaste i världen, men hans sinne hade kanske just därigenom luttrats till ett av de renaste och klaraste i världen.

Ur Göteborgs katolska musikhistoria

Det förekom en tid i Kristus Konungens katolska församling i Göteborg som har benämnts "den gyllene". Det var tiden från kyrkans invigning 1939 till de konkreta resultaten av det andra vatikankonciliet radikala förändringar av kyrkan efter påven Johannes XXIII:s bortgång 1963. Inte minst musiken intog en förnämlig rangplats i kyrkans liv och verksamhet under denna tid, då organisten var ingen mindre än tjecken Frans Zak, en gedigen musikedirektör, som även omhändertog musikverksamheten i Stadsteatern, som ju också hade sin storhetstid då med sin mest lysande ensemble någonsin, i vilken ingick skådespelare som Per Oscarsson som ung, Ulla Sjöblom, Ernst-Hugo Järegård, Jan-Olof Strandberg, Bertil Anderberg (oförglömlig som Shylock), Margareta Krook och Tommy Berggren med flera. Frans Zak brukade under större högtiders högmässor använda sig av klassiska mässor av Schubert och Bruckner med full orkester bland annat, och till jul brukade kören använda en mycket älskad Pastoralmässa av

Franz Gruber, kompositören bakom bl.a "Stilla natt, heliga natt", (något äldre än Beethoven). Församlingen företedde en härlig etnisk blandning av alla tänkbara europeiska element, där fanns en mycket livaktig spansk förening, där förekom massor av italienare som då var gästarbetare hos SKF i Kviberg, 1956 kom det floder av ofta högt utbildade ungerska flyktingar, det förekom också talrika polacker, tjecker och tyskar, och egentligen var församlingens hela ekonomiska underbyggnad tysk, då kyrkan mest finansierats av bayrare - hela den rika konstnärliga utsmyckningen av kyrkan var av en bayersk konstnär. Även skolsystrarna, som ombesörjde den mycket effektiva undervisningen i katolska skolan, kom mest från Bayern.

Så inträffade då det andra vaticankonciliet, som bestämde sig för radikala förändringar inom främst liturgin. Denna skulle inte längre företrädesvis hållas på latin, utan folkspråken skulle få lika stor rätt att få förekomma. I och med att folkspråken tilläts ersätta latinet skrotades latinet som kyrkospråk nästan över en natt inom liturgin över hela världen. Kyrkans etniska ryggrad och dess enighets främsta manifestation hade brutits efter 1900 års kontinuitet.

Detta påverkade naturligtvis även musiken. Mässmusiken skulle icke längre var *concertante*, utan folket skulle delta i sjungandet av mässan. Detta var naturligtvis ogörligt i orkestermässor av Schubert och Bruckner, varför dessa skrotades. Det var plötsligt vid en ny kyrkoherdes första julfirande i Göteborg, som den gamle organisten strax före julmässan fick direktivet att ersätta Franz Grubers Pastoralmässa med en vanlig mässa som folk kunde sjunga med i. Franz Zak, som förestått musiken i kyrkan i 23 år, upplevde naturligtvis detta som att berövas marken under fötterna. Det var en besvikelse av ungefär samma slag, som en gammal klipperskeppare kunde erfaras, som seglat briggar och barkar runt Kap Horn och Godahoppsudden hela livet, när han fann sig stå på däck av ett modernt motorfartyg, där alla hans enorma kunskaper om väder och vind och segelföring var helt utan betydelse.

Frans Zak slutade som organist och dog kort därefter. Det sades, att kyrkan krossat hans hjärta. Men han var i så fall inte ensam, ty det samma ägde rum i stort sett alla katolska kyrkor i världen där den traditionella kyrkomusiken på latin skrotades som icke längre användbar och tidsenlig. Man skrotade tidlösheten och ersatte denna med ytlig timlighet - Schubert och Bruckner ersattes med moderna poplåtar.

Många har betecknat denna totala vulgarisering som kyrkans kulturella urspårning och beklagat att skadan aldrig kunnat repareras. När en annan organist gjorde tappra försök att återupprätta all den musik som skrotats i församlingen 15 år tidigare möttes han med fientlighet och avskedades med den motiveringen att tiden inte kunde vridas tillbaka. Det var ett erkännande av kyrkan att den skada den vållat sig själv inte ens den själv på något sätt kunde reparera.

Många organister har senare avlöst varandra i den kyrkan, och ingen har förblivit på sin post ens tillnärmelsevis så länge som Frans Zak. Och aldrig mera har det i den kyrkan uppförts mässor av Schubert, Bruckner eller Franz Gruber.

Ur årets bokmässa

Hans Ruin fick inleda årets seminarieprogram företrädd av sin egen son Olof Ruin, tidningsmannen Bo Strömstedt, den outslitliga Birgitta Ulfsson, alla i 75-årsåldern och från Finland, samt framför allt Thomas Ek från Lund, som aktualiserat Hans Ruins författarskap genom en lysande avhandling. Olika aspekter på Hans Ruins rikhaltiga livsgärning framfördes, både ljus och skuggor, där det klaraste ljuset utan tvekan var hans varningar för nazismen redan före 1933, han var en av de första i Norden som offentligt uppmärksammade de faror som hotade från Tyskland, medan de djupaste skuggorna var hans egen melankoli - han summerade sin livsgärning mot slutet i intima dagboksblad med att konstatera, att han egentligen inte åstadkommit någonting alls under sitt liv. Ändå förblir hans essäistik något av de viktigaste bidragen till humanistisk-estetisk skriftställarverksamhet i Norden under 1900-talet.

Hans son professor emeritus Olof Ruin berättade mycket livfullt om hur hans fader hade brukat vara i Finland, där han huserade på somrarna i Ingå skärgård vid Härligö, medan Bo Strömstedt som elev till Hans Ruin i Lund på 40-talet och som varm lyrikälskare framhöll sin

mästares estetiska klarsyn och vinnlade sig om att bevisa dennes tes, att alla poeter från alla tidsepoker talar samma språk.

Hans Ruins övergivande av Finland för att flytta till Lund i Sverige belystes även som den punkt som vållat mest kontroverser i Finland. Han hade ju betytt mycket för Finland och för finlandssvenskheten genom att etablera sig som en ledande humanist och samhällsdebattör, men anledningarna till avflyttningen till Sverige hade varit ett antal. Dels hade han blivit besviken över att ha blivit bortmanipulerad från en professur i Helsingfors för svensk litteratur, dels hade det rått svåra stridigheter inom släkt och familj, och dels hade det politiska läget i Finland med traumatiska eftergifter åt Stalins Sovjetunion med möjlig ekonomisk livegenskap som följd tett sig avskräckande. Han hade aldrig ångrat sin flyttning till Lund och hade även där kunnat fortsätta verka även för Finlands och den finlandssvenska saken.

Seminariet om *Charles Dickens* var tyvärr inte alls lika givande utan snarare något av en besvikelse. Ola Larsmo, Johan Svedjedal och Jonas Modig hade här ett lysande ämne att kunna göra hur mycket som helst av men visade sig vara dåligt pålästa. Bättre var då Ulrika Knutson, som i sista stund hoppat in som ersättare för Ulrika Kärnberg, som paralyserats av ryggskott. Hennes synpunkter var mycket spirituella och träffande och helt improviserade. Intressant var dock belysningen av hur Dickens egentligen börjat som skådespelare och hur han hållit fast vid den kärleken hela livet som obotlig estradör och exhibitionist. De talrika filmatiseringarna av hans romaner både för spelfilm och TV samt dramatiseringarna för scenen belystes också som kanske mer betydelsefulla för samtidens kännedom om Dickens än hans böcker. Ingenting kan dock överträffa böckerna, och fastän Ulrika Knutson framhöll "*Great Expectations*" som hans bästa roman (vilket jag kan hålla med henne om) berörde hon bara dess effektfulla inledning utan att med ett enda ord gå in på romanens mycket intressanta djupare handling om det engelska gentlemannaidealets tragedi. Deras Dickenskäserier blev därmed mest bara ytligheter.

Förlaget *Podium* belyste hur man som författare kunde bli sin egen förläggare och villkoren förknippade därmed under vägledning av författarna *Sven Wernström* och *Inger Brattström*. Sven Wernström var inte helt entusiastisk. Efter ett långt liv som produktiv och framgångsrik författare hade han som äldre erfarit hur stadgade förlag med dryghet och njugghet hade ratat honom för att han ändrat stil. Han belyste därmed den tragiska situationen för i stort sett alla författare idag: förlagen tar inte längre hand om dem, utan om de skriver något som inte är kommersiellt blir de hänsynslöst ratade, utan att det spelar någon roll vem de är eller vad de åstadkommit tidigare. Bokbranschen har förfallit från ett idealistiskt omhuldande av litteratur för litteraturens egen skull till ett hänsynslöst kommersiellt slagfält för enbart affärsmän som alla andra, där kvalitet, stil och kunskap snarare är i vägen än ett avgörande plus. Förlaget *Podium*, som ger ut böcker på författarnas egen bekostnad åt författarna som får sälja dem själva, betecknades som en livbåt för att rädda författare som efter lång och trogen tjänst sparkats ut från de stora förlagen. Detta gav en beklämmande syn och innebar ett dåligt vitsord för hela bokbranschen.

Desto mera upplyftande var då *Hans Blix* framträdande där han vitt och brett lade ut texten om turerna kring Irakkrisen i ett ytterst värtaligt och väsentligt informationsflöde utan motstycke. Han pratade oavbrutet och snabbt i 45 minuter, och vartenda ord han sade var intressant och väsentligt. Ambassadör *Carl Tham* intervjuade och lyckades ställa just de rätta frågorna för att få Hans Blix att briljera som bäst med sina kunskaper och erfarenheter. USA:s betänkliga roll i världspolitiken idag, med militär kapacitet som hela resten av världen tillsammans, och med vanan att skjuta först och fråga sedan, och med Bush som tänkbar president för fyra år till för fortsatt hårdför politik med risk för att därmed bara skaffa USA och västvärlden ännu fler fiender och terroristnätverk på halsen, belystes ytterst sakligt. För Iraks del förelåg två utvecklingsmöjligheter - antingen skulle det bli ett nytt Jugoslavien med många små stater efter blodiga inbördeskrig, eller också skulle det bli som Libanon med varje etnisk och religiös grupp representerad i parlamentet. Om Bush skulle vinna valet skulle troligen den aggressiva ockupationspolitiken hårdna och leda till mer omfattande våldsamheter, medan

amerikanerna troligen skulle lämna Irak åt sitt öde om Kerry vann valet. Omöjligheten i att hitta en godartad väg tillbaka till freden efter den oreda man skapat i Irakfrågan framhölls. Det blir svårt och kritiskt hur man än gör. Blix summerade krigets goda resultat: att Saddam Hussein avlägsnats. Det var dess enda goda resultat. Allt annat var dåligt. Om kriget inte hade genomförts så hade dock denne ärkeskurk och mördare suttit kvar och kunnat fortsätta vara världens värsta mördare och diktator. Om vapeninspektörerna och FN fått som de velat hade detta varit resultatet. USA:s linje att betrakta FN som irrelevant om det inte gjorde som USA ville, och att i så fall utan vidare köra över FN, bådade ju dock inte heller särskilt gott för framtiden. På lång sikt var dock Hans Blix optimist, om han dock på kortare sikt var pessimist.

Den andra mässtdagen inleddes praktfullt med en feminin trio, Sigrid Combüchen, Gun-Britt Sundström och den ojämförliga Ulrika Knutson igen om de fenomenala syskonen *Brontë* och deras märkvärdiga öden och livsverk. Det blev återigen mycket underhållande kåserier som leddes och dominerades av Ulrikas fantastiska insatser med stor humor, ehuru man åter saknade djup i det hela. Ulrika försökte få in samtalet på deras bror Branwell, som de tre systrarna hävdade att var den mest begåvade av dem men som ju dukade under för alkoholism, men det ville sig inte riktigt. Anne Brontës roman om alkoholisten på Wildfell Hall är den av systrarnas romaner som kommer närmast en intim och sanningsenlig redogörelse för broderns dilemma, en roman som dock Charlotte önskade undertrycka. Man försökte också gå in på de tre systrarnas personligheter, den kuschade lillasystem Annes tafatta blyghet, karakteriseringen av Emily att hon egentligen borde ha blivit man och en stor sjöfarare och en diagnos på hennes egensinne som ett möjligt Aspergers syndrom, medan man lyckades sämst med Charlotte, den äldsta. Inte ett ord nämndes om hennes hemliga kärlek till författaren Edward Bulwer-Lytton och denne som trolig förebild till Rochester i "*Jane Eyre*" - även Bulwer-Lytton var ju behäftad med en vansinnig fru. Dock poängterades med eftertryck Emilys och Charlottes tidlösa aktualitet - man kunde ännu idag ge vilken tonårsflicka som helst deras romaner i present och vara säker på att hon skulle sluka dem levande och behålla dem i sitt hjärta för alltid.

Kungliga Biblioteket berättade om sina ambitiösa och vittomfattande projekt att samla Internet-material från hela landet, företrädesvis hemsidor, dock inte chatt-sidor eller e-post-samlingar, för framtiden. Det finns något som heter *e-plikt* som är påbjuden enligt lag, som innebär att främst tidskrifter och tidningar måste inrapportera sina hemsidor till KB så att dessa kan arkiveras och bevaras - ett klokt initiativ för framtiden, som många länder följer efter i, främst i Nordeuropa.

Mässans största skandal var väl seminariet med *Gore Vidal*. Denne fantastiske författare, nu 79 år gammal, som slog igenom 1948, och som sedan dess producerat en lång rad kvalitativa romaner, främst de två från Antiken om Sokrates och Julianus Avfällingen, var mässans celebraste besök. Många hade betraktat detta seminarium som mässans höjdpunkt, många hade speciellt köpt biljetter bara för detta och längtade efter att få höra den mångkunnige och kloke författaren fälla dräpande yttranden om Bush-administrationen, vars främsta kritiker inom USA:s mera intellektuella och aristokratiska kretsar han utmärkt sig som, - och så visar det sig att Bokmässan organiserat en alldeles för liten lokal för detta seminarium. En fjärdedel av alla biljetthinnehavare blev inte insläppta och missade seminariet. Hit hörde alla med presskort, så ingen kunde skriva om det heller. Ett skandalfiasco av oerhörda dimensioner och utan känt motstycke i Bokmässans historia. Många blev så rasande att de lämnade hela Bokmässan genast och vägrade ha något mera med den att göra.

(Vi fortsätter rapporteringen från Bokmässan i nästa nummer.)

Shakespearedebatten, del 64.

Denna har gått in i ett helt nytt skede, då man nu börjat blanda teologi i den och bland annat jämställt fallet Shakespeare med fallet Jesus som en möjligen lika diffus mytologisk konstruktion i efterhand. Så här skrev vi till tråden "*Ateister tror verkligen på Gud*":

"Detta är faktiskt mera relevant i Shakespearefrågan än vad det tycks. Shakespeare bekänner sig aldrig i någon rad till någon religiös tro utan använder religiösa argument egentligen bara dramatiskt för teatraliska återgivanden av historien. Hans ståndpunkt ger intryck av en sorts mycket neutral panteism, om dock karakteriseringen av kardinal Wolsey i "*Henrik VIII*" (hans sista pjäs) har en teologisk anstrykning - men utan personligt ställningstagande. Dock kan angreppen på den katolska kyrkan i "*Kung Johan*" (särskilt i dess första version) betraktas som förtäckt ateism.

Detta är ett starkt argument mot Bacon som Shakespeare, då Bacon var en god kristen som i sin poesi bekände sig till biblisk tro, medan den enda personen i denna debatt som över huvud taget hade någon tendens åt det ateistiska alls var Marlowe. Han angavs rentav som ateist av Richard Baines, en kollega till honom i spionageverksamheten i Rheims i Frankrike mot katoliker, vilken anklagelse måste ha betraktats som den allvarligaste på Baines långa lista av sådana riktade mot Marlowe inför själva Kronan, konsekvensen av vilket fick Marlowe att försvinna från scenen för gott. Det gick inte att försvara sig mot en sådan anklagelse. Det var det svåraste tänkbara av alla brott, och bålet var den enda tänkbara soningen av det. Enda sättet att komma undan det var att bli förklarad död innan man kom dit, och därför genomfördes Deptfordintrigen (genom vilken Marlowe officiellt förklarades ha omkommit i ett kroglagsmål och smusslats ner i en anonym grav strax intill).

Marlowe är den enda uttalade ateisten bland Shakespearekandidaterna, om dock hans ateism aldrig förnekar Gud. Han är bara kritisk mot Moses, Jesus och Muhammed. Etablissemangets fördomsfulla orättvisa var att betrakta detta som hädelse, särskilt hans "humanisering" (avförgudning) av Jesus, då Jesus dock var etablerad som Gud. Om han verkligen var Gud eller inte är sannerligen värt att diskutera. Marlowe verkar ha betraktat honom bara som en människa, vilket man utan vidare kan göra utan att behöva vara ateist för det."

(Även fallet *Giordano Bruno* kommer att blandas in och behandlas i fortsättningen av denna debatt.)

Ahasverus minnen, del 42: Cagliostro.

Tiden före den franska revolutionen har kallats för de stora bedragarnas storhetstid, men var de alla bedragare? Casanova kunde aldrig lura mig men lurade mig ändå, och en annan som jag råkade ut för var den så kallade greve Cagliostro, den sicilianske juden Giuseppe Balsamo, som för alla tider kommer att kvarstå i historien som ett hopplöst frågetecken, liksom Shakespeare, Jesus, Homeros och andra olösliga mänskliga gåtor, som aldrig kommer att kunna rentvås från misstanken om bedrägeri.

Greve Cagliostro övertygade mig från början då jag träffade honom i Paris. Ändå hade jag grundligt satt mig in i hela hans mycket varierande berg- och dalbana av avslöjade taskspelarkonster och utomordentliga trollkonstnärskiaskon. Jag ansåg att han måste ha lärt sig av sina många internationellt uppmärksammade misslyckanden, och när han uppträdde i Paris var alla hans tricks fullkomligt vattentäta: det var omöjligt att genomskåda något.

En annan sak som gjorde att jag trodde på honom var, att han utgav sig för att vara allt utom astrolog. Allt annat menade han sig behärska till fulländning: tankeläsning, magnetism, spiritism, alkemi, helbrägdagörelser, förutsägelser, - det var ingenting han inte utgav sig för att vara. Och allt tycktes faktiskt vara möjligt för honom, och det var ingen som vågade öppet misstro honom. Man misstror inte en man som det alltid går bra för och som aldrig misslyckas. Greve Cagliostro tycktes definitivt ha lämnat det experimentella stadiet bakom sig när jag först träffade honom.

Det var efter en av hans mycket uppmärksammade offentliga seanser med sin hustru som medium. Jag kunde inte låta bli att å det hjärtligaste efteråt gratulera honom till hans fullfjädrade konst.

"Jag har aldrig sett något liknande!" utbrast jag. "Vilken smidighet, vilken fingerfärdighet, vilken fenomenal mentalmagi! Ni behärskar verkligen er konst på ett helt annat sätt nu än då jag såg er uppträda i Warszawa."

"Warszawa? Var ligger det?"

"Det förvånar mig inte att ni har glömt det. Men får jag ge er ett gott råd? Glöm det här med er ålder. Ni kommer aldrig själv att kunna tro att ni är fem tusen fem hundra fyrtiofyra år gammal."

"Hur gammal är jag då?"

"Om ni vill kan jag ta reda på det."

"Hur?"

"Jag känner familjen Cagliostro i Palermo."

Nu hade han hämtat sig en aning efter den första förskräckelsen och vant sig något vid mitt sätt. Han lyfte på hakan och höjde bröstkorgen:

"Men ni förstår, det är inte min kropps fysiska ålder det är frågan om, utan det är hur länge min ande, det vill säga jag själv, har gått omkring här på jorden i olika inkarnationer."

"Och ni minns dem alla?"

"Varenda en."

"Säg mig då om Paulus var flintskallig, skäggig, bådadera eller intetdera och i så fall vad, för jag förmodar att ni kände honom?"

"Mycket väl. Han liknade ganska mycket Jean Calvin, men denne var mindre, böjdare och vassare i sitt utseende. Paulus hade klar blick och panna men Calvins blick var skarp och dolsk och hela hans väsen andades lömskhet och luktade etter."

Jag var förvånad över hur väl det stämde.

"Men skägget och håret? Hurdan var Paulus hårväxt?"

"Ni vill då ha konkreta bevis. Vill ni också veta hur Jesus avföring såg ut, hur Johannes Döparen luktade och om Pontius Pilatus hade hår under armarna? Skall jag berätta för er vilka tänder den helige Augustinus hade hål i? Vill ni veta om Johan utan land var sängvätare?"

Jag måste uppskatta hans argument. Visst var min fråga något trivial.

"Och ni själv då?" frågade han. "Hur tror ni er kunna ta reda på när exakt min nuvarande kropp föddes?"

"Inte bara när utan även var. Jag har 1700 års erfarenhet som astrolog."

Då vart han imponerad.

"Jag har alltid beundrat astrologer, därför att jag aldrig varit matematiker eller haft något astronomiskt tålamod själv. Tag reda på då när och var jag är född. Om ni klarar den uppgiften utan andra hjälpmedel än er erfarenhet och astrologisk logik skall jag alltid respektera er. Vi skall bli goda vänner, och jag skall aldrig mer hålla er för en bedragare."

Och jag ställde hans horoskop. Det tog en månad i anspråk. Mina resultat stämde till fullo. Han var en typisk vädur med stellium i tolfte huset och mars i skorpionen. Vädurarna är ofta de största universalbegåvningarna, men denne var dessutom andligt och praktiskt och mänskligt överlägsen. Jag hittade den rätta planetkonstellationen som kunde stämma med hans födelsedag och kunde lokalisera platsen och fastställde klockslaget efter hans uppenbara husindelning. När jag presenterade resultatet var han naturligtvis imponerad och förvånad.

"Men varför är ni bara 1700 år gammal när jag är 5500 år gammal?" frågade han till slut.

"Därför att jag föddes för bara knappt 1800 år sedan."

"I er nuvarande inkarnation?"

"I min nuvarande inkarnation."

"Då är ni ett fenomen. Att vi två skulle mötas!"

"Det är ingen slump. Jag träffar alla jag vill träffa."

"Och ni ville träffa mig?"

"Naturligtvis."

"Och varför?"

"Därför att jag studerar öden, och de märkligaste mänskorna har de märkligaste ödena."

"Ni har rätt. Och inget öde är så märkligt som mitt."

"Ni har rätt."

"Vad tror ni om det?"

"Ert öde?"

"Ja."

"Jag vet för litet om det ännu."

"Men ni har ställt mitt horoskop."

"Jag spår inte. Ni är spåmannen här."

"Nåväl. Jag spår, och jag har tidigare spått, och jag skall alltid spå, att detta franska hov, att detta Frankrike, att denna tid och denna värld, aldrig skall gå under, förrän jag går under."

Han var mycket teatralisk, men det var ett nöje att studera denne lustigkurre, denne praktfulle underhållare, denne man, som var en av de lustigaste jag någonsin träffat, blott för att han tog sig själv så omåttligt på allvar. Han tog för givet att varje ord han sade var ett sant och heligt gudsord som skulle gå till hävderna och citeras för eviga tider. Han var lika fåfång som Goethe men inte lika klok. Ful var han dessutom, och han skulle ha passat bra i rollen som Falstaff, om han varit ännu tjockare.

Därmed inleder Ahasverus sina mångahanda intryck av den Franska Revolutionen.

Den besynnerliga bombresan, del 5 : Rigoletto & CO i Sofia.

Det var en lysande föreställning. Sofia levde än en gång upp till sina förstklassiga operatraditioner. Hela operan sjöngs på italienska, och dirigenten, en helt ung och tanig man, uppvisade en lysande kontroll över hela föreställningen, som var mera hjärtknipande än någon Rigolettoföreställning jag tidigare sett. Sluts scenen bidrog till detta. I ett genidrag från regissörens sida får aldrig publiken se den mördade Gilda i säcken. Rigoletto öppnar den inte mer än vad han behöver för att genast förstå hela katastrofen. Hur genomförs då Gildas långa slutaria? Jo, regissören har flyttat henne helt bort från scenen, så att hon i stället sjunger från ovan från en balkong, den översta i salongen skymd av en skärm från publikens åsyn. Effekten var makalös. Sålunda genomför Rigoletto den gripande sluts scenen helt ensam på hela scenen duetterande med Gilda som ett svinnande spöke...

Men mest aktningsvärt i hela föreställningen var hela scenografin, konsekvent genomförd i tidstypiska dräkter från renässansen, med Mantuas hov återskapat i suverän renässansprakt med flaggor och gobelänger och med krogscenen även i helt realistisk miljö med Maddalena fullständigt korrekt fullständigt uringad.... Ingenting fattades.

Rigoletto själv genomfördes med demonisk inlevelse av en helt ung baryton utan puckel, men han rörde sig just som en haltande puckelrygg skall göra. Alla solisterna var helt unga krafter, nya knoppande förmågor, en helt ny generation av operasolister, och även publiken dominerades av helt unga, som mest uppfyllde de billigaste platserna (för 25 kronor). Vi satt bland dem och delade deras fullständiga entusiasm, ehuru vi höjde några ögonbryn inför några yngre damers minst sagt utmanande klädsel.... Till och med på Bulgariens nationalopera kan man tydligen uppträda hur som helst med både bara axlar och midja och navel....

Rigolettos exempellösa framgång som opera beror väl mest på dess djupa mänskliga pathos tillsammans med Verdis djupt inkännande musik, som förläner Rigolettokarakteren en oförglömlig aura av tragisk mänsklig storhet. Rigolettos pathos har bara överträffats av Verdi själv i den några år senare producerade operan "*La Traviata*", som med rätta än idag är Italiens mest melodiösa och mest älskade opera. Som melodiker är Verdi oöverträffad i operalitteraturen, och endast Puccini kommer i närheten. Deras operor förblir utan konkurrens världens mest tårframkallande operor hos publiken; och det vet denna publik, att det är därför de går på operan, att det är välgörande att få gråta ut inför ren musikalisk skönhet parad med stora mänskliga känslor. Wagner kommer inte ens i närheten, och till och med i "*Tristan*" bara dränker han allt mänskligt i monstruösa orkesteröverdrifter i stället för att framhäva det, som Verdi och Puccini gör.

Dessutom fick vi det stora nöjet att få njuta av en klassisk uppsättning av Verdis "*Otello*" med Mirella Freni och Jon Vickers från deras glans dagar under 70-talet på den utmärkta

franska musikkanalen "Mezzo", som non-stop utsänder värdefulla musikprogram och konserter av alla de slag från fullständiga operaföreställningar till rena jazzen. Denna Otello-föreställning var filmad i rätt miljö med venetianska gondoler och arkader, med cypriotiska terasser och levande fontäner, i rätt 1500-talskostymering och en underbar regi. Det kunde inte bli bättre. Jag har aldrig sett en bättre Otello än Jon Vickers gestaltning i denna operafilm, till och med Orson Welles kom i lä, och den stora kärleksarian mellan Otello och Desdemona i första akten var lika överväldigande smäktande genomförd som någonsin Puccinis "Tosca" eller "Madame Butterfly". Varför får vi aldrig se sådant i Sverige?

En annan musikalisk höjare var världsmästerskapen i skönskrinning från Dortmund. Kampen stod mellan en helt stillös fransman i vidrig plastkostym till ännu vidrigare elektronmusik från filmen "Matrix", som genomförde ett tekniskt absolut perfekt program ehuru han mest bara fjantade omkring, och en sagolik ung ryss som verkligen kunde dansa på isen. Allt vad fransmannen saknade fanns hos ryssen: stil, skönhet, känsla, mjukhet, ljuvlighet, kort sagt allt positivt och vackert som kunde tänkas. Men han drattade på isen. Plötsligt låg han bara där, och hans fall var värre än något av alla de föregående. Han hade vunnit tre världsmästerskap tidigare och var 21 år gammal, och halva publiken fick hjärtslag när han drattade på ändan inför hundratals miljoner TV-tittare världen över. Men han fortsatte och genomförde resten av programmet med den äran utan en enda skugga av ett fel. Och han vann! Domarna föredrog hans stilfulla, överväldigande estetiska, välkomponerade och himmelskt sköna framförande, fastän han föll mitt i uppvisningen, framför fransmannens tekniskt fulländade men platta, fantasilösa och stillösa program. Det hedrade domarna.

På tredje platsen kom en liten tysk som såg precis ut som en hob, medan amerikanerna blev helt utan medaljer. Där förekom också några lysande kanadensare men ingen från Norden.

Den största musikaliska upplevelsen i Bulgarien bjöd dock som vanligt minneskatedralen Alexander Nevskij på, som den 25 mars hade full gudstjänst från morgon till kväll med fulltalig blandad kör *a cappella* som fyllde hela katedralen med himmelska klanger från början till slut. Kyrkan uppfördes till minnet av de 200,000 ryssar som stupade i Bulgarien i dess självständighetskamp mot turkarna 1878 och bekostades av tsaren. Den är Bulgariens vackraste kyrka både invändigt, utvändigt och akustiskt. Bandet mellan Bulgarien och Ryssland är fortfarande mycket starkt trots Sovjetunionens sönderfall och att Bulgarien nu gått med i Nato. Ute i regnet under en av dessa dagar satt det en ensam dragspelsmusikant och spelade på gatan på en parkbänk "Midnatt i Moskva" som om varken Warszawapakten någonsin spruckit eller existerat och som om det inte ens regnade.

En helt annan kulturbild: på paradplatsen där förr diktatorn Dimitrovs betongmausoleum stod, som sedan länge sprängts bort i bitar, stod nu ett helt annat monument: en gigantisk röd låda "Red Label Johnnie Walker"-whisky, identisk med vad man köper i *tax free shops* men i hundra tusen gångers förstoring. Tydligen kan man aldrig nog profanera en diktators minne.

(I nästa nummer: *Vild zigenarnatt.*)

Den absurda krigsresan, del 15: Den bekymmersamma vägen tillbaka till Athen.

Ressällskapet ombord på tåget genom landet ingenstans mellan Turkiet och Grekland bortom nordligaste Thrakien bestod av tre unga koreaner, fyra unga spanjorer, en kanadensare och en skotte. Spanjorerna hade kommit hela vägen till Pythion (gränsstationen) bara för att mötas av beskedet att de måste ha visum till Turkiet. Därför måste de fara tillbaka igen till första stora stad, där skaffa visum och försöka "krossa" gränsen på nytt följande dag. Koreanerna var bara intresserade av fotografering av sig själva. Kanadensaren var av indiskt ursprung från Gujarat men hörde hemma i Toronto, där han studerat juridik men även litteratur med särskilt intresse för Ezra Pound, T.S.Eliot, Yeats och Marlowe. Vi halkade in på Shakespearedebatten, och han lutade själv åt Marloweteorin.

Skotten var författare och hette Graham MacKenzie. Han hade undervisat 30 år i engelska nästan bara i utlandet, i Moskva, Prag, Grekland, Italien, Frankrike och andra länder men ville

nu dra sig tillbaka och bara skriva. Han kände inte doktor Sandy då han var drygt tio år yngre. Han var mycket historiskt kunnig, och vi hade en ömsesidig beundran för Bruce Lockhart och dennes autentiska spionhistorier (bland annat om agenten Sidney Reilly) som diplomat. Vi pratade mycket agenthistorier, han, kanadensaren och jag, och han hade full förståelse för förrädarmästerspioner som Kim Philby, Burgess och MacLean. Själv ville han aldrig återvända till England. Fru Thatcher hade avskräckt honom därifrån för gott, och han hade gift sig tre gånger med en franska, en italienska och en grekiska och var fortfarande intresserad av kvinnor. Till det yttre var han dock en typisk "cad", en tillgjord snobb med långa polisonger, yppiehästsvans, tweedkostym med väst och många pråliga ringar på fingrarna. Han var dock charmerande och mycket underhållande och hade mycket att berätta.

Både han och den indiska kanadensaren var dock storrökare, vilket jag fann besvärande när jag satt mellan dem, varför jag inte kunde vara lika underhållande som de. Plötsligt klockan 5 e.m. stängdes kaféet i Pythion och alla gästerna kastades ut. Därmed tvingades alla ta tåget till Alexandroupolis om de inte ville förfrysa i väntan hela kvällen på tåget klockan 23. Så vi fick betala 4:60 i supplement för den lilla resan till Alexandroupolis och där reda oss bäst vi kunde tills nattåget kom.

Kanadensaren och jag fann oss strandade där men fann oss till slut en trevlig restaurang vid hamnen där vi kunde inta en frugal middag. Till min ofantliga lycka fann jag även en öppen fruktaffär där jag kunde inköpa en ny omgång bananer. Resan var därmed räddad.

Mina tankar dröjde dock kvar hos den underbare Ringo i Konstantinopel. Hade jag gjort rätt i att bryta upp så tidigt? Emellertid hade det varit min enda chans att kunna hinna tillbaka till Italien i tid till veckoslutet, där jag halvt om halvt lovat Lorella att återinfina mig till nya fester. Det lutade alltmera mot att resten av resan skulle gå åt till Piemonte, Shakespeareforskningar i Padua och påskfirandet med släkten. Det såg illa ut för Sicilien och Rom.

Under tiden fortsatte kriget att rasa i oförminskat raseri. Amerikanerna lyckades mörda fyra fotografer i bombardemanget av en TV-station, och en av de fyra var spanjor. Det fatala med Bushmannens "befrielse av Irak" genom avskräckningskrig och brutalaste våld var att alla vanliga människor i Orienten av rent emotionella skäl måste ta parti för Saddam Hussein och Bin Laden. Pentagons ytterst opsykologiska krig bara driver muslimerna hårdare in i armarna på sådana ärkeskurkledare och bara väcker hat och ont blod världen över för oöverskådlig framtid. Bush menar sig vara utvald av Gud till att kriga mot Saddam Hussein, och Saddam Hussein menar sig vara utvald av Gud till att kriga mot Amerika, men Amerika har gett Saddam Hussein hans vapen och makt. Situationen är helt schizofren, och Bush och Saddam Hussein är de högsta ansvariga för den.

Under tiden hade Alexandroupolis fantastiska problem med snö och blixthalka. I minusgraderna blev vägarna till isbanor, och bilarna åkte handlost i diket. Snölandskapet väckte större häpnad i hela Grekland än det erbarmliga kriget med dess dagliga upprepning av våldets urskilningslösa härjningar i Irak och Palestina, som bara väckte äckel och leda. Grekerna var dock lika arga och fientliga mot både amerikanerna och muslimerna och ville inte ha med någon av dem att göra.

Det gällde att vänta till klockan ett på natten. Man hade redan blivit utdriven från stationskaféet i Pythion, som stängt och drivit ut gästerna i vildmarken klockan 5. I Alexandroupolis fick man sitta i fred till klockan 10, då man blev utkörd. Återstod tre timmar. Man drev från kafé till kafé, men ingen ville servera kaffe så sent. Till slut hamnade man på en ordentligt nedrökt sylta, där det nästan bara dracks annat än kaffe, men där fick man faktiskt dricka kaffe, medan den gigantiska bar-TV:n förevisade de vanliga aktuella massaker- och bombfilmerna som spelades in varje dag i verkligheten i Bagdad 24 timmar varje dag, tillräckligt tjatigt för att göra en hel värld avtrubbad och likgiltig.

Mera imponerande hade då anblicken av Samothrake varit, en högrest klippö långt ute i havet, som tornat upp sig i fjärran vid vår ankomst. Där hade Olympens gudar suttit och övervakat och diskuterat kriget i Troja på lämpligt avstånd medan hellenerna hade fruktat ön och aktat sig för den. då den var centrum för kulten av Hekate, den förhistoriska häxgudinnan,

och pelasgiernas sista fäste i Grekland, folket som fanns där innan hellenerna invaderade Grekland.

Tåget infann sig punktligt, och man fick en kupé för sig själv där man fick sova tills den invaderades av en stökig familj med tre barn som bara satt och slogs och sparkades hela tiden. De lyckades omsider väcka en, varvid man öppnade ögonen och skådade ut över den eviga tundran - denna outslitliga vinter överallt i april började bli tjugig. Man övervägde om man skulle börja bråka och slåss och sparka tillbaka mot de stökiga barnen när tåget kom fram till Thessaloniki, kupén evakuerades och blev fullständigt tom utom på den prövade Istanbulresenären, och man kunde dra en suck av lättnad och somna ifrån det förödande vinterlandskapet och fortsätta sova.

Det varade bara till Platy, stationen efter Thessaloniki, där min kupé invaderades av fyra vilda albaner, som sedan ägnade sig oavbrutet åt vilda kortspel ända fram till Athen, som jag ibland fruktade att skulle urarta till slagsmål. Emellertid var det intressant att lyssna till deras språk, som i sin fonetik närmast påminde om den sicilianska dialekten.

Först efter Tempedalen började träden visa några tecken till knoppande grönska, men bergen förblev snöklädda ända bortom Parnassos, som fortfarande reste sig lika vidunderligt vitt och gnistrande likt Moby Dick som vid uppresan. Dock började solen försiktigt börja försöka värma.

Lyckligtvis kom vi i tid fram till Athen. Mina halvruvtna bananer från Alexandroupolis var konsumerade och nästan hela flaskan 16% Martini, så en lunch var nog lämplig. Efter återetablering hos Elias gällde det att skynda ner till Monastirakis där Epeiros fortfarande hade öppet till min obeskrivliga lättnad. Balkanrundan på knappt sex dygn (varav endast tre nätter tillbringats i säng) var över, och man kunde lugnt slå sig ner vid en Moussaka med Retsina och börja planera för morgondagens vidare resa tillbaka till Italien.

(forts. i nästa nummer.)

Länstolsresan, del 9 : Det underbara Naini Tal

Tyvärr fick jag inte se mer av Jawaharlal Shah denna gången, då han hastigt och lustigt reste iväg till ett bröllop i Naini Tal redan på morgonen. Dock hade han som vanligt gjort ett både minnesvärt och outplånligt intryck genom sin långa erfarenhet i indisk politik och socialvård. Han kommer alltid varje år med helt nya överraskande synpunkter och argument och upprepar sig aldrig som det snille han är, och han älskar att slå sina gäster med förvåning. Den här gången klagade han på att västerlänningar behandlar indierna alldeles för vänligt. De bara smickrar och berömmar i stället för att kritisera och påtala allt vad som kan förbättras. Jag inpassade genast då, att vad Indien verkligen behövde var en ordentlig städning och upprensning av all smuts med den helt nersmutsade Gangesstranden i Rishikesh i färskt minne, varvid mr Shah strålade och genmälde: "Tänk om någon påtalar detta för Gandhi 1947! Hur mycket snyggare och renare hade Indien inte varit idag då!"

Då jag till min lycka klarat av all min e-post kvällen innan förelåg faktiskt möjligheten att jag kunde lämna Almora redan på förmiddagen. För att återse Michael och Lea en sista gång gjorde jag den långa morgonpromenaden upp till Papalsaari - och mötte dem på vägen. Vi återuppsökte Pugmark, som tyvärr var stängt, så vi hänvisades till en frukost inomhus. Sedan visade jag staden för dem och mitt sagolika oefterhärmliga helt surrealistiska hotell, där Antonio Gaudí och Salvador Dali hade stormtrivts. Inte konstigt att jag bara mött spanjorer där.

Efter avskedet från Michael och Lea med utbyte av alla möjliga adresser, både naturliga och e-post, lämnade jag dem i mitt cybercafé och återuppsökte min vän Mohandas Kandpal i klädaffären. Han var hjälpsamheten själv som vanligt, och han berättade, att man numera (sedan bara tre månader) kunde reservera eller köpa järnvägsbiljett över hela Indien genom en datoriserad tjänst i Almora. Jag gick dit men fick inte biljett från Kathgodam till Darjeeling utan hamnade på en väntelista med 10 före mig i kön. Jag beslöt att fortsätta försöka i Naini Tal.

Mohandas ordnade en jeep för mig tillsammans med ett glatt sällskap män i sin bästa ålder som skulle bevista någon glad festival i Kathgodam. De vrålskrattade och skrek hela vägen tills jag blev avsläppt i Bowali, där jag genast fann en buss till Naini Tal för bara sex rupier. Äntligen slapp man de odrägliga jeeparerna och kunde resa tryggt och bekvämt som i länstol och till och med se ut ordentligt över landskapet i en riktigt gammal stenåldersbuss, hur sliten men hur njutbar som helst.

Som vanligt blev uppklättringen till Naini Tal (1938 m.ö.h.) rena paradissupplevelsen, och till min oändliga lättnad hade ingenting förändrats. Inga våldsamma ras hade förfulat det underbara sjölandskapet, inga nya hemska hus hade byggts, och på mitt gamla hotell "*Alps*" väntade min gamla värdinna och hälsade mig välkommen tillbaka och fann ett nöje i se mig igen. Allt var sig likt i detta gamla anrika paradiset, briterernas indiska sommarhuvudstad på 1820-talet innan Darjeeling blev det, med sin underbara stil helt intakt och i princip oförändrad sedan dess, och med mitt hotell som dess härligt exotiska imponanta spökslott som kronan mitt i Talli Tal. Det kunde inte bli bättre än denna romantiska totala oföränderlighet med dess tjugande och oemotståndligt sagolika charm.

Liksom i Joshimath verkade jag vara helt ensam västerlänning i hela staden. Tre gånger av och an längs hela *the Mall* från stadsöppningen till mitt hotell fick jag gå innan jag såg någon annan vit, som då var två damer i en servering fördjupade i läsning. Den ena som var äldre såg sträng ut medan den yngre var helt konventionell - förmodligen engelskor.

Jag mindes Catherine Gicks, som jag haft sällskap av förra gången både i Kausani och här och hennes hurtfriska exempel - det var hon som väckte mitt intresse för Baijnath, dit hon själv promenerade fram och tillbaka, och som rekommenderade åt mig "*Kapten Corellis mandolin*", som blev en mycket givande läsning. Dessa båda engelskor verkade av precis samma intellektuella och energiska typ, som också utmärkte min vän Michael i Kausani, som rekommenderade Ruskin Bond åt mig, en för mig helt okänd författare med Mussoorie som expertområde, en underbar *hill station* som jag försummat alltför grovt ända sedan mitt första och hittills enda besök 1995 tillsammans med Tony under vår stora pionjärresa.

Genom "*the Tourist Office*" fick jag anvisningar vart jag skulle vända mig med mitt tågbiljettbekymmer, och jag fick faktiskt biljett med liggplats hela vägen fram till tågbytet i Barauni. Därmed kunde jag hålla tidtabellen något så när och realistiskt se fram emot att nå Darjeeling på fredag. Nu var det tisdag, och det enda jag beklagade var att det bara gav mig en och en halv dag i det underbara Naini Tal. Visst hade jag gärna stannat längre.

Det var full fart i Naini Tal. Det var nästan som rena karnevalen. Salustånd var uppslagna överallt, allting såldes till vrakpriser, och den lilla sjöstaden var full av liv och rörelse.

Och vem stötte man inte ihop med mitt på marknadsplatsen om inte min gamle nepalesiske vän från Kausani, den förste som tagit emot mig i Kausani 1995 och som varit min mellanvärd där ända till och med förra gången och som jag nu för första gången hade saknat? Yogi Müller hade nedsättande sagt att han slutat för att han druckit för mycket, men här i Naini Tal var han fullkomligt nykter och hyrde ett eget hus ovanför staden som han sprang 500 meter nerifrån och upp till flera gånger varje dag. Vi kände genast igen varandra, han var helt sig lik och bjöd mig hjärtligt på te, medan vi pratade om gamla tider. Det roade honom mycket att höra att Yogi Müller fortfarande var i farten i Kausani med sina cykelturister. Hans senaste hade varit en schweiziska som sedan 30 år levde på Kreta, en mycket klämäck och trevlig kvinna.

Han delade fullständigt min mening om Almora. Det hade expanderat för kraftigt och förändrats till det sämre. Till och med Kesar Devi, som varit ett sådant paradiset, smällde nu upp mastodonthotell för indiska turister, så där försvann det hippieparadiset. Han tyckte inte alls om Almora och ville aldrig dit mera. Det var för hans vidkommande helt fördärvat av överexploatering och miljöförstöring. Det var bara mr Shah med det gamla anrika hotell Kailash som fortfarande höll stilen i Almora.

Dagen avslutades högtidligt på sedvanligt vis med en *mutton buryani* på restaurang Negi. Det kunde inte bli mer traditionellt. Högtidligheten i denna rit kontrasterades emellertid med kassettbandspelaren på stället mitt emot, som spelade indisk popmusik; men på denna nivå närmare 2000 meter går kassettbandspelare av någon anledning snabbare, så att vokal musik

återges i Kalle Anka-version, vilket visserligen minsann går undan men gör att det bara låter löjligt.

Det var någon sorts festival på gång, ty det festades och tjöt och avsköts fyrverkerier halva natten, som om 4 november var något särskilt. Jag minns bara att Jitzhak Rabin mördades 4 november för åtta år sedan, när jag också då råkade befinna mig i Naini Tal och fann hela dagen en gränslös njutning precis som nu utan att ana vad som då inträffade i Israel.

Samtidigt hade därmed halva resan tillryggagats och det med exempellös framgång, Himachal och Uttaranchal med både Garwhal och Kumaon, från Dharamsala till Rishikesh upp till Joshimath ner till Kausani och Almora fram till Naini Tal under elva dagar hade varit rena triumfresan. Nu förestod det stora klivet över till Darjeeling, Sikkim och Nepal.

När jag gick upp till Naini Peak i gryningen (700 meter ovanför staden) fann jag som vanligt elkraftverket befolkat. Jag berättade om min ständiga återkomst och nämnde, att den förste jag träffat där uppe var Alam 1995. Mannen jag talade med stod och rakade sig och svarade: "Jag är Alam." Naturligtvis hade jag inte kunnat känna igen honom för rakkrämen.

Det var ett fantastiskt återseende. Jag frågade om han hade sin Gästbok kvar, och han sade att han skulle leta. Snart kom han tillbaka med den. Det visade sig, att jag hade varit där exakt den 5 november 1995, samma dag som det var idag, när vi återsågs för första gången på åtta år.

Nere i staden stötte jag ihop med Michael från Kausani. Vi hade frukost tillsammans och diskuterade mest engelsk litteratur om Indien. Vilken var den bästa boken om Indien? För honom var det tveklöst "*Kim*", och de flesta skulle nog vara överens med honom om detta; men många andra namn kom även upp utom Kipling, som John Masters, M.M.Kaye, Talbot Mundy, Ruskin Bond, George MacDonald Frazer, Gam Pak och andra. Han hade kommit regelbundet till Indien sedan 1990 och avundades mig storligen att jag skulle resa till Darjeeling, som också var hans favoritställe.

Vad var det mer att göra i Naini Tal än att ta det lugnt och njuta av paradiset för fulla muggar? Jag prövade deras Internet, och det fungerade bättre än i både Dharamsala och Almora - snabbt och effektivt, ingen *slowdown*, ingen nerkoppling, inget strul - det var för bra för att vara sant.

I detta fantastiska samhälle runt den idylliska sjön fanns det ett antal kristna församlingar utom hinduistiska och muslimska tempel och även ett buddhistiskt (tibetanskt) kloster upp för slutningen. Mellan moskén och det största hindutemplet ligger den stora cirkulära cricketplanen, som verkar vara Naini Tals huvudsakliga helgedom och centrum - där har alltid pågått matcher när jag varit här som aldrig tagit slut och som hållit månghundredatal åskådare fjättrade runt planen medan en högtalare hållit hela staden informerad om vad som händer.

Jag tog det lugnt och vilade mina gamla trötta ben, vilket behövdes, då det högra knät numera tålde illa att marscheras ner från ett berg. Uppåt var inga problem, men neråt blev värre och värre.

Vad skulle Darjeeling bjuda på för överraskningar den här gången? Det kunde knappast bli bättre än i Naini Tal, där allt vad som bjöds på var optimalt - inga förändringar, vackert väder, fest och värme, god mat och hög kulturstil. Om Darjeeling kunde matcha detta skulle Darjeeling slå alla rekord.

(I nästa nummer: *Nervös eskorttripp till New Jaipalguri.*)

Regnflykten, del 2: En formidabel överraskning.

Jag trodde inte mina ögon. Vad som helst hade jag väntat mig utom detta. Hur väl kände jag inte igen dessa ytterst karakteristiska drag med ett ansikte fårat av alla världens konvulsioner och ögon som trängde igenom en som spjut. Han levde!

"Men vad är detta?" sade jag till Johannes. "Jag skrev ju denne mans dödsruna för tio år sen!"

"*We have our ways in India,*" var hans enda kommentar.

Mannen sträckte fram handen. Jag noterade förändringarna hos honom. Han var påtagligt förädlad. Det var tolv år sedan jag hade sett honom, men dessa tolv år hade bara renat och förädlat honom. Hans drag var renare och mindre härjade, han verkade mindre kroniskt överspänd, som om han hade lärt sig den svåraste av alla livets konster att ta det lugnt, och mest av allt: han verkade harmonisk, medan han senast vi hade setts hade varit osaligheten själv.

Jag fann inga ord. Det märkte han, så han bröt isen: "Jag är glad att få träffa er igen, herr Lanciai," sade han och sträckte fram handen med någon hjärtlighet.

"Jag trodde aldrig jag skulle få se er mera," sade jag.

"Det gör ni inte heller. Kom ihåg att jag är död." Jag märkte ett hemligt ironiskt leende.

"Ja, jag ser det," svarade jag.

"Vi har mycket att tala om," sade Johannes. "Låt oss slå oss ner."

Småningom lade sig den utomordentliga överraskningens överväldigande spänning, och vi började slappna av.

"Jag trodde ni avled i en svår sjukdom," sade jag till Max.

"Jag förstår att jag är skyldig er en förklaring. I stället för att avlida av den blev jag av med den genom en mirakulös och metodisk buddhistisk hälsokur. Tibetanerna kan sådant. John här vet allt om saken."

"Utan tvivel," sade jag.

"Men vi har viktiga angelägenheter att diskutera," återtog Johannes. "Det medicinska kan vi ta sedan."

"Hur mår doktor Sandy?" frågade Max.

"Han är tämligen oförändrad men har krympt något."

"Han är väl bortåt 70 idag."

"Ja, snart. Han blir glad åt att få veta att ni lever."

"Det vet han redan. Han har vetat det länge."

Jag var inte förvånad.

Mannen jag hade framför mig var alltså Max Chablon, en gammal veteran från det kalla krigets dagar, jämnårig med doktor Sandy ungefär, alltså snart 70, och avliden flera gånger. Efter en flykt med hjälp av vår buddhistiske vän Kim från ett mentalsjukhus (officiellt vilohem) utanför Paris, där han placerats av sina arbetsgivare inom Interpol efter att han hotat avslöja ett omfattande läkemedelsindustribedrägeri, hade han arrangerat sin egen officiella död och kommit undan till Indien. Han var alltså fransman men kunde hyfsad engelska och kunde stenografera, vilket han hade gjort vid vårt möte med doktor Singh i Benares 11 november 1992, varför dessa intressanta samtal om Aids och dess framtid blivit utförligt dokumenterade. Han hade övergett oss där och sökt sig uppåt Assam för att i klostret Tawang undersöka den tibetanska medicinens möjligheter att hjälpa honom mot en svår epilepsiliknande sjukdom. Där i Assam, närmare i Imphal i Manipur, hade vi fått budet om hans plötsliga död 57 år gammal. Därefter hade jag aldrig mer hört ett ord om honom, och så uppenbarar han sig plötsligt här i Simla elva år senare som en livs levande gengångare! Aldrig hade jag blivit mera slagen av häpnad under någon av mina många häpnadsväckande resor.

"Vad har ni gjort under alla dessa år?" frågade jag honom.

"Det samma som alltid - konspirerat," sade han som om det var den enklaste självklarheten i världen.

"Har ni varit i Indien hela tiden?"

"Nästan."

"Vad finns det att konspirera mot i Indien?"

"Hela världen. Men allra mest Kina."

Johannes sade: "Ingen har brottats hårdare med problemet att lösa problemet Kina under de senaste åren än vår vän Max."

"Har du lyckats lösa det?"

"Inte ännu," sade Max, "men vi arbetar på det."

"Hur långt har ni kommit?"

"Halvvägs," sade han enkelt.

"Det värsta återstår alltid," sade Johannes, "och det är lösningen."

Jag kunde inte bärga mig. Jag ville veta allt på en gång. Men i vilken ända skulle man börja?
"Lyckades du bli av med din sjukdom, eftersom du lever?"

"Jo, faktiskt."

"Hur?"

"Genom stenhård disciplin."

Max hade levat hårt och druckit hårt i hela sitt liv. Tydligt hade han gått igenom en mycket effektiv buddhistisk kur, som berövade honom alla utsvävningar. Inget kaffe, inga cigaretter, ingen sprit. I stället järnhård meditation och koncentration under späkning. När alla abstinenser passerats kunde han börja bygga upp en ny personlighet. Han hade blivit en ny människa och begravt sin gamla och glömt bort den. Inget hårt liv mera, utan mest bara stilla reflexioner och samtal. Han hade inte varit i slagsmål en enda gång sedan han lämnat Europa för tolv år sen.

"Och du har inga anfall mera?"

"Jag vet hur jag ska undvika dem."

"Hur?"

"Genom att ständigt hålla mig levande och helst i rörelse, alltid ha tankeverksamheten i gång, ty tankarna håller själen i distans till kroppen, det gäller att aldrig ge vika för kroppens fysiska impulser, utan själen måste alltid vara i kontroll och behålla initiativet. Varje tanke du tänker måste vara positiv och konstruktiv, ty varje tankes kraft påverkar det andliga livet i hela världen. Det är ett ansvar man har som tankemänniska, då man med att över huvud taget tänka deltar i det andliga ansvaret för allt som lever. Det gäller bara att ta sitt ansvar, så kan man klara även kroppen vad den än utsätter en för."

"Och är då Kinaproblematiken en del av det universella andliga ansvaret?"

"I högsta grad. Kina är maktgalet, och det är en sjukdom som måste åtgärdas. Hur? Genom Maos eget gamla recept: störta hela landet i kaos och börja om från början. Det måste ske. Det ironiska är att de enda som egentligen hindrar att det sker är alla ekonomiska makter som ekonomiskt håller kommunist-Kina om ryggen, främst då Amerika, England och EU. Det är mest de som bromsar och håller tillbaka den nya och nödvändiga totala revolutionen och omstörtningen av Kina."

"Och har ni ett recept för att åtgärda detta?"

"Nej, jag kan ingenting göra åt Amerikas, Englands och EU:s nya stormaktspolitik. Det enda vi kan göra är det samma som ledde till Östblockets fall: sprida information. Vårt viktigaste vapen idag därvidlag är Internet, som de kinesiska myndigheterna är livrädda för och motarbetar mer och mer. Hela deras maktpolitik sedan 1989 har utmärkts av en viss skenande hysteri. Vad Dalai Lama än gör så protesterar Kina, som om Dalai Lama var den sista människa i världen som fick använda sig av mänskliga rättigheter. När tibetanerna hittar en ny Panchen Lama enligt alla konstens regler blir Kina hysteriskt och utser en egen Panchen Lama-kandidat som de etablerar medan de undanröjer den riktiga fastän deras ateistiska ideologi inte tolererar någon själavandringsfilosofi."

Men svårast idag är situationen i Nepal. Kina förser den maoistiska gerillan i Nepal med kinesiska automatvapen medan de bestämt förnekar något samröre med gerillan, tar parti för regeringen och lovar att ge den sitt understöd på villkor att de får mera inflytande i landet och tibetanska flyktingar återbördas till det kinesiska förtryck de flytt ifrån, så att de kan "omskolas" kinesiskt och hjärntvättas eller bringas till att försvinna. Samtidigt simulerar Kina en invasion av Taiwan enligt deras program att "årterinförliva" Taiwan med "moderlandet" före år 2020. Sålunda flyttar det desperat maktgalna Kina hela tiden fram sina positioner medan den övriga världen bara ser på, tigger och samtycker medan de ekonomiska supermakterna USA, England och EU fortsätter att hålla den kinesiska terroristregimen av oduglingar under armarna ekonomiskt. Det måste leda till en omfattande kinesisk kollaps, och bara de som har händerna fria från Kinas affärer kan klara sig oskadda ur den kollapsen."

"Samtidigt tilltar hela tiden oppositionen inom Kina," fortsatte Johannes. "Folk tröttnar mer och mer på myndigheternas inblandning i deras inre angelägenheter, som till exempel deras kommunikation med Internet, deras religiösa och filosofiska engagemang, deras rätt till fria fackföreningar och till sundhetsgymnastik enligt Falun Gong, medan bönderna på landet

fortsätter att bara bli fattigare, och de utgör 140 miljoner som mer och mer söker sig till städerna på grund av sin utarmning, där de kan få mer lönsam sysselsättning som tjuvar, kriminella, prostituerade och tjänare åt knarkmyndigheter.

Det finns ett kinesiskt problem, som bara regimen själv vägrar att erkänna, då det är den som är ansvarig för det," konkluderade Johannes.

"Jag återkommer till frågan: hur skall problemet åtgärdas? Vad kan vi göra?"

"Vi har bara att vänta och se, bevaka och hoppas och fortsätta piska på kritiken och oppositionen. Tibet, Turkestan och Manchuriet förtjänar att bli fria länder, Mongoliet förtjänar att återfå Inre Mongoliet, och Taiwan förtjänar att få behålla sin demokrati. Så enkelt är det, och därför är det därhän det måste gå," avslutade Max.

"Jag hoppas du har rätt och att det inte dröjer för länge," sade Johannes.

"Liksom med Östeuropa kan det hela falla på mycket plötsligt," sade Max.

"När?" envisades jag.

"Den enda viktiga frågan är *att* det händer. *När* är sekundärt."

Vi avslutade samtalet där. Jag var dödstrött efter resans 10 timmar på stökig buss, och mina kamrater förstod mycket väl att jag behövde vila. Men vi var alla tre mycket tillfredsställda för att inte rent ut sagt påstå lyckliga inför detta märkliga trioåterseende efter nästan 12 år.

(Max Chablons dödsruna förekom i Fritänkaren nr 10, augusti 1993.)

Det tibetanska parlamentets kontroversiella beslut.

Tibet har sedan ungefär fem år ett parlament i Dharamsala. Dalai Lama insisterade på bildandet av detta mest för att exilregeringen skulle kunna fortsätta verka obehindrat även om han skulle gå bort. Han har därmed överfört all makt från sig själv till detta parlament, som har 43 ledamöter.

Det aktuella parlamentsbeslutet föregicks av en mycket lång, häftig och upprörd debatt. Till slut ville de som var av avvikande mening inte vara med längre, så de lämnade parlamentet och lät de återstående driva igenom resolutionen med enkel majoritet.

Frågan gällde Tibets förhållande till Kina och en eventuell omprövning av den försoningspolitik som Dalai Lama drivit sedan 1987. Frågan är mycket svår och traumatisk, då konsekvensen av Dalai Lamas försoningspolitik innebär fortsatt utstående av skymfer, förnedring och diskriminering, sinofiering av Tibet och helt enkelt inget motstånd mot Kinas absoluta godtycke. Det är godhetens i längden enda effektiva svar på ondskan: att tåla och lida tills ondskan dukar under för sin egen ondska, vilket den alltid måste göra. De som lämnade parlamentet var 14 stycken som alltså ville debattera en aktivare motståndspolitik, som minsann inte saknade argument för sig den heller. Men majoriteten beslöt alltså att vidmakthålla Dalai Lamas totalt fredliga, diplomatiska och försonliga linje.

Kalender, oktober 2004.

- 1 Alessandro Stradella 360 år.
Vladimir Horowitz 100 år.
Jimmy Carter 80 år.
30 år sedan Watergaterättegången inleddes.
- 2 Shri Lal Banadur Shastri 100 år, Indiens andre premiärminister.
Graham Greene 100 år.
- 3 Konungariket Jugoslavien skulle ha fyllt 75 år men dog tidigare.
- 4 Charlton Heston 80 år.
- 6 Thor Heyerdahl skulle ha fyllt 90.
- 8 250-årsminnet av Henry Fielding ("Tom Jones" bl.a.)
- 13 Lenny Bruce skulle ha fyllt 80.
- 14 60 år sedan Erwin Rommel tvingades ta livet av sig av Hitler.
- 15 40 år sedan Nikita Chrusjtjov avlägsnades genom en statskupp.
- 16 Oscar Wilde 150 år.
Kinas atombomb 40 år.
- 20 Arthur Rimbaud 150 år.
Bela Lugosi 120 år, den förste och störste Dracula.
Timothy West 70 år.
- 21 70 år sedan "Den långa marschen" för Mao Zedong till makten inleddes.
- 23 50 år sedan de allierades ockupation av Tyskland upphörde.
- 25 150 år sedan det förödande slaget vid Balaklava i Krimkriget.
- 27 New Yorks tunnelbana 100 år.
Dylan Thomas 90 år.
John Cleese 65 år.
- 28 Joan Plowright 75 år, Sir Laurence Oliviers sista hustru.
- 29 75 år sedan börskraschen på Wall Street ("svarta tisdagen").
Tanzania 40 år.
- 30 20 år sedan mordet på fader Jerzy Popieluszko, 37 år gammal.
- 31 20 år sedan Indira Gandhi sköts till döds.

Fotnot

Fritänkaren kan tyvärr inte samla på sig gratisprenumeranter. Med nu dessutom ett stämningshot för ingenting hängande över sig måste vi be gamla efterslänrare att förstå att det kostar pengar att trycka *Fritänkaren* och leverera den i *hard copy*. Vill de inte betala finns det alltid äldre nummer tillgängliga på nätet.

Med varmt tack till alla dem som håller takten,

Christian.

Göteborg 27 september 2004.